

Епископ Фотије

БЕСЕДЕ I
Далмација (1999-2017)

Издавач:
СИНАЈ
Издавачка кућа Епархије зворничко-тузланске

Главни и одговорни уредник:
протођакон Бојан Чечар

Приредило:
Сестринство манастира
Светог Василија Острошког
Бијељина

Лектура и корекција:
ђакон Немања Спасојевић
Нагаша Колунџић

Адреса:
Патријарха Павла 40, Бијељина
izdavackakucasinaj@gmail.com

Компјутерски слог и графичко обликовање:
Божана Ђурић

Штампа:
Атлантик 66, Бања Лука

Тираж:
1000

ЕПИСКОП ФОТИЈЕ

БЕСЕДЕ I

Далмација (1999-2017)

Бијељина
2023.

РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

У двотомном издању беседа Преосвећеног Владике Фотија које је пред вама, темељито у свом интегралном облику из аудио формата преточено је у писану форму више од сто и десет његових беседа, обраћања и разговора које покривају период од двадесет и две године. Верујемо да ће се, свако ко се молитвено буде посвећивао овим богонадахнутим текстовима, утврђивати у вери и јачати у *духу и истини* (Јн. 4,24).

Овом приликом се, пре свега, захваљујемо Владики Фотију на очинском благослову и несебичној подршци у свим изазовима који су били неминовни када је у питању рад на оваквом делу. Дубоко смо благодарне и свима вама који сте нам свесрдно и посвећено помагали и учествовали у напорима да ове две књиге буду објављене. Заједничким трудом смо успешно дошли до циља.

Сестринство манастира
Светог Василија Острошког

Бијељина, 2023.

ПРЕДГОВОР

Пред читаоцима се налазе две књиге беседа које је изговорио Епископ Фотије током своје пастирске службе у мученичкој и страдалној Далмацији и благородној Семберији, као и широм Епархије зворничко-тузланске. Слово Епископа Фотија представља реч пастира који живи тајну Домостроја Божијег у свету, и сведочи свим својим срцем тајну наше вере, да је жив Бог наш и веран у својој љубави према народу своје. Реч Епископа Фотија представља сведочанство вере у различитим приликама и о различитим празницима. Читајући беседе које се налазе у књигама које су пред нама, свако може јасно да уочи да се за Епископа Фотија догађај Божијег Домостроја и данас одвија силом и благодаћу Духа Светога, исто онако како се одвијао и у време Светих Апостола. Празник у Цркви је благодатни догађај у коме се сабира Црква и живи тајну историјског догађаја Домостроја Божијег који се изнова проживљава овде и сада благодаћу Духа Светога, имајући у уму да истовремено Дух Свети исписује нове странице свештене историје. Својом учитељском речју Епископ Фотије поучава поверену му Цркву, народ Божији, да сви учествујући духовно у догађајима празника, кроз литургијско сабрање и славље, учествују у слављу целокупне Цркве, Саборне Цркве. Свака беседа одише духом радости сабирања Цркве и сусрета пастира са повереном му од Бога паством, радошћу која се излива у изобиљу, како би се преточила у срца

верних и учинила их учесницима у радости будућег Царства Божијег. Ова радост која се осећа у речи јерарха Цркве није проста психолошка емоција, него љубав која се распламсала силом Духа Светога у снагу живота. Реч која је упућена верноме народу јесте позив да се одазове тихо, „као у лахору“, гласу Божијем и да буде сабран око Светога Жртвеника, Који је место пројаве Цркве Христове, са Кога се причешћујемо Животворним Телом и Крвљу Христовом. Живот у Цркви за Епископа Фотија није пуко религијско вршење обреда или чување традиције, него непрестано узрастање „у меру раста Христовог“, како Апостол сведочи. Овакав подухват је незамислив без духовне борбе и непрестаног бдења човека над целокупним својим бићем. На ову борбу човек се позива да свесно крене, јер она као таква представља саставни део нашег словесног и бескрвног приноса Богу. Оваквим етосом који се интензивно осећа у текстовима беседа, види се да иза изговорених речи Епископа стоји и монах који живи у благодати монашког призива. Сваког човека у храму, учесника Тајне јављања Бога у Телу, владика Фотије позива да чува чистоту душе и срца, а овим књигама тај позив упућује и свакоме читаоцу, све у циљу да постанемо место обитавања благодати Божије, која уноси божански мир и радост у наше животе. Сваким словом, Епископ Фотије веома јасно позива поверени му од Бога народ, своју паству, да сви заједно, једни са другима, силом и благодаћу Духа Светога, смело ходе у сусрет ка љубљеноме Христу, Који ће их растеретити искушења и подарити им мир Царства Божијега.

Једна од битних тема која се често сусреће у овим беседама јесте Апостолски позив на чување чистоте вере, које се огледа првенствено кроз богослужбени живот и чување црквеног поретка. Без чистоте вере

човек нема исправно усмерење ка Христу. Речи Епископа Фотија верно су следовање Оцима Цркве, те на тај начин износи не своја лична мишљења и ставове, него, следујући Светим Оцима, исправно предањско сведочење вере Цркве. Овде треба да се истакне да вера није само један систем учења него пре свега један однос који се гради у конкретној црквеној заједници са Самим Христом и са браћом коју нам Бог дарује. Брига за очување чистоте вере јесте и брига за очување неоскрнављености молитвене заједнице којој верни народ припада. Обавеза је свих да се непрестано моле за сву творевину Божију, јер „Свете Литургије се служе за спасење читавог света, читавог космоса, свих људи, свих народа и сваког човека, од првог човека Адама па, ево, све до нас и до Другог доласка Христовог“, како Епископ наводи, а народ Божији је позан да се искључиво моли у заједници Цркве, у заједници Тела Христовог, поред свога епископа или свештеника. Речи које се налазе у овим беседама дубоко су натопљене љубављу према Христу и својој пастви и представљају извор воде живе свима који трагају за вечним смислом и спасењем.

Свако место где се сабира Црква Божија јесте свето место и простор који је освештан и као такав представља место утехе и укрепљења за верни народ. Наши свети преци показали су крстоносни пут којим нам ваља ходити, истиче Епископ Фотије и позива све да следујемо духу и јеванђелској логици Немањића, сви као народ, а посебно старешине народне. Доброта и чињење добра представља начин спасења и пут ка Царству Божијем, које је за Епископа Фотија, тријумф доброте и љубави Божије у свету. Свако својом добротом и чињењем добра као и врлинским животом, у Цркви учествује на начин Божијег живота и блаженства.

Речи изговорене у беседама Епископа Фотија, а записане на страницама које су пред нама, позивају све читаоце, а поготово оне који су из Богом спасаване Епархије зворничко-тузланске, да молитвено подрже свог Епископа у служби повереној му од Бога. Свештенство и монаштво Епархије, сви они који ће читати речи свога Епископа сабране у овим књигама, да буду у синовској љубави и послушању према своме Епископу, као што је Христос био послушан Оцу својме до смрти на Крсту, како би тако засијала слава Свете Цркве Божије. Уверен сам да ће сваки читалац наћи у речи Епископа Фотија утеху, укрепљење и путоказ ка Живоме Христу. Ове сабране беседе су непобитно сведочанство да Епископ Фотије са страхом Божијим верно испуњава поверену му службу архијереја, „да правилно управља речју Истине“, ради изградње поверене му Цркве. Самим тим ове беседе и дух у којем су настале и произнесене, представљају пример и за младе свештенике, како и на који начин им ваља поучавати народ Божији. Промишљањем о речима ових беседа, сваки свештеник и вероучитељ наћи ће пример аутентичног сведочења Христа које може са сигурношћу износити пред Црквом Божијом.

презвитер др Драган Каран

ЖЕЗАЛ ЕПИСКОПСКЕ СЛУЖБЕ

Ваша Светости, браћо Архијереји, часни оци,
благоверни и христољубиви народе,

Шта рећи у овом великом тренутку, у тренутку када стојећи пред *Бојом Живим и Истинијим* (Откр. 1,18) и Црквом Његовом, *Сјубом и ѿврћавом истине* (1.Тим. 3, 15), ја слаби човек, по речима светог апостола Павла примам жезал епископске службе. Знам да сам недостојан тако великога служења и то искрено и смерно, пред Богом и пред Вама Ваша Светости, браћо Архијереји и пред вама народе Божији исповедам. Међутим, укрепљујући се унутрашњом силом светог Јеванђеља Христовог и свете православне вере наше, знам да можемо *све у Христју који нам моћ даје* (Фил. 4, 13) и да је Бог по Својој премудрости управо изабрао *оно што је слабо ѿред светиом да ѿсрами оно што је јако* (1.Кор. 1, 27). Ту и долазимо до најдубље тајне наше вере - Крста Христовог, у којем се открива тајна свакога служења Богу, па на крају крајева и самога епископског служења. *Раскривши себе светиу и свети себи* (Гал. 6, 14) и *не знати ништа осим Христја и ѿо раскриваоја* (1.Кор. 2, 2), ето тајне епископске службе. Када Свети апостол Павле каже: *Свима сам био све да било која ѿридобијем за Јеванђеље* (1.Кор. 9, 22) зар те речи не значе да слуга Божији, апостол, епископ треба да живи кроз непрестано приношење себе на жртву Богу и ближњему и да се таквим животом уподоби са-

моме Пастиру Доброме (Јн. 10) и Епископу душа наших - Богочовеку, Исусу Христу?

Шаљући своје ученике у свет на проповед о васкрсењу и о Царству Небеском, Господ их шаље тек пошто се уверио да имају љубави према Њему (Јн. 21, 17), јер љубав према Њему је темељ апостолске љубави према Цркви. Свештенослужитељу ту свету тајну Љубави и ширећи је, чини је причасном свету и човеку кроз свету Литургију Цркве, апостол тј. његов благодатни наследник Епископ Цркве Божије је најпре сведок те љубави Божије објављене оваплоћеним Богочовеком Христом.

Многи су људи кроз читаву историју човечанства покушавали да, на овај или онај начин, реше тајну света и постојања. Епископ, као оличење Цркве Божије је сведок и блавеститељ да се *и висина и дубина и ширина и дужина* (Еф. 3, 18) и све тајне свих светова, историје и вечнога живота, откривају у Богочовеку Исусу Христу, Богу Живоме и Васкрсломе и Истинитоме Који је Почетак и Крај, Први и Последњи и Онај Који долази да суди свету (Откр. 1, 17). Апостол Павле каже да и ми треба да будемо као што је и Христос. Црква, као Тело Христово, на челу са својим епископом је позвана дакле, да се уподоби Христу, постајући тако *свешћу* *свешћу* и „град који на гори стоји” (Мт. 5, 11).

Примајући овај жезал епископскога служења из руке Ваше Светости, свестан сам да га примам као из руке Божије. Велики дар за велико дело Божије. Одувек је било тешко сведочити Истину, а у наше модерно доба, изгледа, најтеже. Ево само да се упитамо: јесмо ли ми Срби прошли кроз већу голготу, страдање и распеће него што је ово данас? Има ли утехе, има ли излаза?

Ја сада као нови епископ Цркве Божије, смирено пред Богом кажем - има. Христос Богочовек, Његова

Голгота је утеха наше голготе, а Његово Васкрсење, по вери нашој је и наша слава и победа.

У овом тренутку желео бих да заблагодарим Богу, Једноме у Тројици, Оцу и Сину и Светоме Духу, што је мене слабога и недостојнога човека, послао на епископско служење нашој светој Цркви.

Благодаран сам и својим родитељима, оцу Стојану и мајци Стаји, који су ме васпитали и упознали са нашом светом вером, Крсном Славом, честитом традицијом Кочићевог Змијања, са кога смо потекли, а у себи носим и лепоту питомог Чуруга где сам одрастао. Господ нека их утеши и благослови.

Благодаран сам својим професорима на Богословском факултету који су у мени развили љубав према богословљу и Светим Оцима Цркве. Нека би дао Бог да наш Богословски факултет и даље буде извор не *филозофије њо човеку* - већ *савршене филозофије њо Христју* (Кол. 2, 8).

Благодаран сам и Богу се молим и за моје доскорашње пријатеље и сатруднике у Карловачкој богословији, који се труде на великом делу наше светосавске просвете.

Посебну благодарност бих изразио својој браћи у Христу, монасима манастира Ковиљ, на челу са оцем Порфиријем, сада нареченим Епископом јегарским. Заиста, нема тих људских речи којима бих могао изразити њима своју захвалност. Надам се да ћемо бити и остати једно у Христу.

Такође желим да се захвалим и своме духовноме оцу, Епископу бачком Иринеју који ме је *Јеванђељем родио* (1.Кор. 4, 15) и провео кроз све степене јерархијског служења у нашој светој Цркви. Молим се и молићу се Богу да велико дело, које му је Бог доде-

ЧАСТ И ОДГОВОРНОСТ

Ваше Високопреосвештенство и изасланиче
Светог архијерејског синода и Његове Светости
патријарха српског Господина Павла,
браћо архијереји и саслужитељи у Господу,
часни оци, драги гости, браћо и сестре!

Благодарим Једноме у Тројици, Богу Оцу и Сину и Светоме Духу, Тројици једносуштној и нераздељивој, што сам данас, иако слаб и недостојан човек, уведен у трон епископа Епархије далматинске. Ова древна апостолска епархија се помиње већ на страницама Новог Завета и везује се за великог апостола Павла и његове ученике Тита и Ермија, који су пролазећи кроз ове крајеве проповедали реч Божију. Пред силом њихове проповеди у Духу Светом, пропадали су сви тадашњи незнабожачки и многобожачки идоли. Ми верујемо да су они, као и данас празновани Свети апостол Лука Јеванђелист и свети Петар Цетињски - понос и слава града Цетиња и свеправославне Црне Горе, љубављу у Господу заједно овде са нама.

Велика је част и одговорност бити у овоме апостолском трону и уопште у епископском призвању да сведочимо Истину свету. Ради тога се и ја вером уздам у Господа нашег Исуса Христа, Који је Својим ученицима - а преко њих и свој пуноћи Цркве Божије - обећао да ће бити са њима до *свршетика века и светиа* (Мт. 28,

20). Надам се да ће ми Он сам и Пресвета Богородица и сви свети бити у овоме служењу увек у помоћи.

Далматинска Епархија је кроз своју дугогодишњу историју у Господу дала велике знамените јерархе наше Цркве. У овом тренутку бих поменуо само неке, блажене кончине достојне: епископа Симеона Кончаревића, који је због прогонства управљао далматинском епархијом тридесет година из братске царске Русије; епископа Јосифа Рајачића, потоњег патријарха српског; епископа Јеротеја Мутибарића; мудрог и трудољубивог епископа Стефана Кнежевића; великог канонисту и богослова Никодима Милаша; изгнаника Иринеја Ђорђевића. Желим такође да поменем и њихове достојне наследнике, а и сада активне архијереје наше Цркве: епископа Стефана жичког, митрополита Николаја дабробосанског и мог претходника епископа Лонгина. И њима благодарност узносимо за све што су учинили за живот ове апостолске, исповедничке и мученичке Епархије.

Ја ћу се као православни епископ овога трона и овога града трудити, колико ми то Господ да, да и у најмањем будем сличан Ономе који је као слуга дошао у овај свет и својим смирењем, понижењем и голготским страдањем показао нам пут крста као једини пут задобијања истинске славе, васкрсења и вечног живота. Сва тајна личности Богочовека Исуса Христа је у крсту Његовом, али је и тајна Његовог крста у Васкрсењу. То је она најдубља новозаветна истина коју свет, који у *злу лежи* (1.Јн. 5, 19), не разуме и не прихвата. Када Свети апостол Павле каже да је *распео себе свешу и свеш себи* (Гал. 6, 14), он хоће да каже да не прихвата ни себе ни свет изван Христа и изван крста Његовог. Ја се молим Господу да заиста будем сведок те истине и да моје епископство буде у том крстоликом служењу Богу и ближњему. Велики учитељ и отац Цркве свети

Јован Златоусти, када су га питали о спасењу и вечном животу, одговорио је: „Ја не знам ко ће се од људи спасити, али сумњам да ће се спасити онај ко не ради на спасењу свога ближњег”.

Као монах и као епископ ћу покушати да радим на обнови духовног и литургијског живота у повереној ми епархији, поготово на обнови наших духовних бисера: манастира Крке, Крупе и Драговића, који су одувек били извори и средишта духовног живота наше Епархије; затим, на питању црквене просвете и верског образовања наше омладине, која је данас највише изложена искушењима модерног света.

У наступајућој јубиларној години, када празнујемо 2000 година хришћанства, посебно ћу се трудити да, као православни епископ, у име своје Цркве негујем хришћански однос са свим људима, а посебно јерархијом и верницима Римокатоличке цркве, као и представницима власти у Републици Хрватској. На то нас упућује дух јеванђелске љубави, који нас учи да свима будемо све, а при томе да *цару дајемо царево а Боју Божије* (Мт. 22, 21). Данашњи свет у коме живимо, свет немира и раздора, гладан је и жедан те тихе, јеванђелске љубави, истине, мира и правде Божије. То је једина утеха овоме свету и ми као хришћани смо дужни да ту истину наше вере непрестано посведочавамо, како речју тако и животом, пред свима онима који имају *очи да виде и уши да чују* (Мт. 11, 15).

На крају, још једном желим све да вас љубављу у Господу поздравим и нека благодат Оца и Сина и Светога Духа буде са свима вама у векове векова. Амин.

Шибеник, Свети апостол Лука и
Свети Петар Цетињски, 1999. године

САДРЖАЈ

РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА.....	5
ПРЕДГОВОР.....	7
ЖЕЗАЛ ЕПИСКОПСКЕ СЛУЖБЕ.....	11
ЧАСТ И ОДГОВОРНОСТ.....	15
ПОНОВО СЕ ЧУЈЕ ПЕСМА У СЛАВУ БОЖИЈУ.....	19
БОГ ЋЕ НАС ПРИМИТИ.....	23
ВЕЛИКИ ПОДВИГ ЈЕ ПРЕД НАМА.....	27
ОБНОВА ЦРКВЕ ЈЕ ВЕЛИКО ДЕЛО.....	29
ДА БУДЕ ВОЉА ТВОЈА.....	33
МЕСТО УТЕХЕ, МИРА И РАДОСТИ.....	39
АКО И ПАДАМО – ДА УСТАЈЕМО.....	43
ГДЕ ЈЕ ТА ЉУБАВ?.....	51
НЕКАДА НАС ЈЕ ОВДЕ БИЛО МНОГО ВИШЕ.....	59
У ЦРКВИ НИСМО САМИ.....	63
РАЗБОЈНИК СА ДЕСНЕ СТРАНЕ.....	69
БОГ НИЈЕ МУЧИТЕЉ.....	73
ШТА ЈЕ БЛАГОСЛОВ ЦРКВЕ?.....	79
ОВО ЈЕ ЗАИСТА ЈЕВАНЂЕЛСКИ ЧОВЕК!.....	87
ФОРМАЛНИ ХРИШЋАНИ.....	93
ВЕЛИКА ЈЕ ТАЈНА ЛИЧНОСТИ ЉУДСКЕ.....	101

НАЈКРАЋЕ ЈЕВАНЂЕЉЕ	107
У МИРУ ИЗИЂИМО!	113
ПРЕДУБОКА ПОУКА	119
ЗАР НИСУ СВИ ЉУДИ ДЕЦА БОЖИЈА?	125
ДАКЛЕ, БЕСКРАЈ!	129
НОВИ И БОГАТ РОД	133
СВЕТИ САВА КРСТИТЕЉ	139
ДОБРО НАМ ЈЕ ОВДЕ БИТИ	143
ЗАТВОРЕНО СРЦЕ	147
НЕПРЕСТАНО МУЧЕНИШТВО	149
РАСАДНИК СВЕТЛОСТИ	153
ГДЕ ЈЕ КРАЈ БОЖИЋНЕ ЉУБАВИ?	157
ДУХОВНА МЕТОДИКА	
ПО СВЕТОМ НИКОДИМУ СВЕТОГОРЦУ	159
О СЕКТАМА	167
ПАДАМО ПОД ТЕРЕТОМ СВОГ КРСТА, АЛИ	185
ХРИСТОС ЈЕ ПОНЕО НАШ КРСТ	213